

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Deres ref: 2025043735

Vår ref: 2025/67860

Dato: 14.05.2025

Uttalelse til melding og forslag til konsekvensutredningsprogram - nye Tunnsjødal kraftverk – Namsskogan kommune

Vi viser til melding og forslag til utredningsprogram for nye Tunnsjødal kraftverk i Namsskogan kommune, mottatt 14. mars 2025. Mattilsynet har fått utsatt frist til 14. mai 2025.

Meldingen beskriver tiltaket, hva som forventes av virkninger for miljø og samfunn, og gir et forslag til utredningsprogram for den kommende konsekvensutredningen.

Om Mattilsynet

Mattilsynet er en statlig sektormyndighet for områdene planter, helse og velferd hos fisk og dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans har vi i oppgave å bidra til å ivareta nasjonale og regionale interesser innenfor våre forvaltningsområder.

Oppsummering

Mattilsynet oppfatter at NTE Energi AS har laget et godt dokument med forslag til konsekvensutredninger.

Drikkevannskilder og deres nedbørsfelt er ikke omtalt i meldingen. Utbygging vedrører hovedsakelig innløp, utløp og deponi (avrenning) i utmark.

Det refereres til noe fritidsbebyggelse som kan ha en drikkevannskilde. Konsesjonæren må undersøke og sikre at *eventuelle* drikkevannskilder, deres nedbørsfelt og vannledninger som kan bli berørt, får tilstrekkelig beskyttelse.

Dyrevelferdsloven gjelder både tamme og viltlevende dyr, og den gjelder for alle inngrep i naturen som påvirker dyrevelferden. Mattilsynets særlige interessefelt er derfor knyttet til fagutredningen om «*vannmiljø og naturmangfold i vann*». Den vil ta opp påvirkninger på fisk i vassdraget og foreslå avbøtende tiltak.

Regelverk

I forbindelse med inngrep i naturen er Mattilsynet opptatt av hensynet til og behovet for nok og **trygt drikkevann, hindre smitte av dyresykdommer og god dyrevelferd**. Konsesjonæren har ansvar for å sikre at alle disse hensynene blir ivaretatt. Sentralt regelverk er matloven, drikkevannsforskriften, dyrehelseforskriften og dyrevelferdsloven.

Befolkningen skal være sikret nok og **trygt drikkevann**. Indirekte og direkte forurensing av drikkevann er forbudt etter § 4 i drikkevannsforskriften. Det pålegger derfor konsesjonæren å undersøke om det finnes drikkevannskilder og brønner i nærområdene til elven, som kan bli påvirket.

Påfylling av drivstoff, olje med mer må foregå på sikre områder. Det samme gjelder plassering og bruk av mobile sanitæranlegg. Et mulig oljeutslipp i en drikkevannskilde kan medføre store og langvarige konsekvenser.

Ved tiltak langs og i elver og vassdrag, må konsesjonæren forsikre seg om at maskiner, redskap og annet utstyr ikke bringer med seg **smittsomme fiskesykdommer**. Et eksempel er parasitten *Gyrodactylus salaris*. Når maskiner og redskap brukes i forskjellige vassdrag, kan det være aktuelt å vaske og om nødvendig desinfisere disse. Konsesjonæren må ta kontakt med Mattilsynet ved spørsmål om behov og gjennomføring.

Mattilsynet har som oppgave å føre tilsyn med **etterlevelse av dyrevelferdsloven**.

Konsesjonæren må undersøke om inngrepet og aktivitet/drift for øvrig, vil sette fisk og andre dyr i fare for unødige belastninger. Dersom det er slik fare, skal det iverksettes avbøtende tiltak.

At hensynet til dyrevelferd er relevant, kommer tydelig til uttrykk i naturmangfoldloven og forarbeidene til dyrevelferdsloven. I naturmangfoldsoven § 15 er det påbudt å unngå; «*[u]nødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi*».

I forarbeidene¹ til dyrevelferdsloven står det; «*[V]ed planlegging av større godkjenningspliktige inngrep i naturen og anlegg m.m. kreves utredning av konsekvenser for miljø, naturressurser eller samfunn [---] Dyrevelferdsmessige hensyn er et av flere forhold som naturlig vil inngå i en slik konsekvensutredning etter innspill fra relevant fagmiljø i forbindelse med høring av plan- eller utredningsprogram*».

Naturmangfoldloven setter en minimums «*dyrevelferdsstandard*» og reglene i dyrevelferdsloven må oppfattes å være en forsterking av den generelle standarden.

Dyrevelferdsloven gir Mattilsynet hjemmel til å føre tilsyn og fatte vedtak. Tilsynsdivisjon akvakultur har laget et eget skriv om dyrevelferdsloven og hvordan regelverket skal forstås. Skrivet er vedlagt.

¹ Ot. prp. nr. 15 (2008-2009) punkt 2.2.13.4.

Observasjoner

Konsesjonæren skriver i meldingen at; «En utvidelse av Tunnsjødal kraftverk **forventes særlig å få virkninger for vannmiljø og naturmangfold i vann**, reindrift, landskap, friluftsliv, naturressurser, klimagassutslipp og samfunn. Derfor foreslås disse temaene nærmere konsekvens utredet. Namsen er naturlig lakseførende opp til Nedre Fiskumfoss. Med laksetrapp opp Nedre Fiskumfoss og Øvre Fiskumfoss, er lakseførende strekning forlenget opp til Aunfoss.»

«Namsenvassdraget er et nasjonalt laksevassdrag, og det største og viktigste vassdraget i vannområdet med samme navn. Nasjonale laksevassdrag er en forvaltningsordning for å gi de viktigste laksebestandene i Norge særlig beskyttelse og prioritet. I disse vassdragene er det i utgangspunktet ikke tillatt med nye inngrep og aktiviteter som kan skade villaksen. Miljøforbedrende tiltak for å avbøte miljøvirkninger av vassdragsreguleringer gis særlig prioritet i de nasjonale laksevassdragene.»

«Arealene som inngår i tiltaksområdet, er i all hovedsak utlagt til LNFR (landbruk- natur- og friluftss formål samt reindrift). Veien er utlagt til samferdsel, og passerer gjennom et område for råstoffutvinning M6 og et byggeområde fritidsbebyggelse R8.»

«Oppstrøms Aunfoss er det registrert småblank (namsblank – dvergblaks), også et stykke opp i Tunnsjøelva, og i sonen mellom Nedre Fiskumfoss og Aunfoss er det registrert både småblank, anadrom laks og krysninger mellom disse. Denne sonen omtales derfor som en hybridsone. Ellers er det registrert ørret, ørekyt, stingsild og ål i vassdraget.»

«Nedre del av Tunnsjøelva, et stykke oppstrøms fra utløpet for kraftverket, inngår i leveområdet til den ferskvannsstasjonære laksestammen «namsblank», heretter omtalt som «småblank» iht. Artsdatabankens anbefaling.»

«Tiltaket vil, avhengig av utforming og avbøtende tiltak/vilkår, kunne få betydning for spesielt småblank, ørekyt og elvemusling. Det forventes at slipp av minstevannføring vil bli et sentralt punkt i konsesjonssaken for Tunnsjødal, jf. NVEs innstilling til vilkårsrevisjon omtalt i kapittel 4.1.1.»

«**Vannmiljø og naturmangfold i vann foreslås nærmere konsekvens utredet.** Utredningen skal gjøres i henhold til metodikken i håndbok M-1941. Utredningen skal baseres på eksisterende kunnskap, supplert med ny kartlegging og prøvetaking i nødvendig omfang. Vurderinger knyttet til arter skal ha særlig fokus på småblank, elvemusling og ørekyt.»

Under kapittel om avbøtende tiltak skriver konsesjonæren videre; «Tilpasning av gjennomstrømmingen av vann gjennom Tunnsjøflyan for å hensynta næringsdyr og fisk i Tunnsjøflyan skal vurderes i fagutredningen for vannmiljø og naturmangfold. Innføring av minstevannføring til Tunnsjøelva skal vurderes i fagutredningen for vannmiljø og naturmangfold i vann, med utgangspunkt i NVEs tilrådning til revisjonsvilkår. Ev. regulering av slipp av overløpsvann skal også vurderes. Tiltak for å sikre (ørret) og ev. begrense (ørekyt) nedvandring av fisk over Grøndalsdammen skal vurderes i fagutredningen for vannmiljø og naturmangfold i vann.»

Konklusjon

Drift og utbygging/etablering av et vannkraftverk vil opplagt endre forholdene og påvirke livet i elven/sjøen/vassdrag.

Etablering og drift av et vannkraftverk nær en drikkevannskilde vil kunne forandre risikobildet vesentlig. Dersom det finnes vannverk som kan bli berørt, er det viktig at vannverkseier informeres om risikoen ved vannkraftverket for å kunne revidere egen farekartlegging og beskyttelsestiltak.

Dyrevelferdsloven stiller krav til virksomheter at de skal hindre fare for påkjenninger og belastninger, her skade og død, som er unødvendige og uakseptable. Dersom det er slike farer, har eieren plikt til å vurdere om belastningene for fisken er "*unødige*" etter

dyrevelferdsloven § 3, og videre hvilke tiltak som er mulige for å utelukke eller redusere belastningene.

Dette bør komme fram i de konsekvensutredninger som skal initieres. NTE Energi AS vil få kompetanse på mulige belastninger for villfisken og få føringer for aktuelle tiltak som kan avbøte forholdene.

I konsesjonærens oppsummering, i neste runde, er det ønskelig at virksomheten er tydelige på hvilke avbøtende tiltak som eventuelt oppfattes å være nødvendige.

Med hilsen

Geir Arne Ystmark
avdelingsleder

Geir Arne Ystmark
avdelingssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk / This document has been electronically approved

Vedlegg:
Informasjon om dyrevelferdsloven